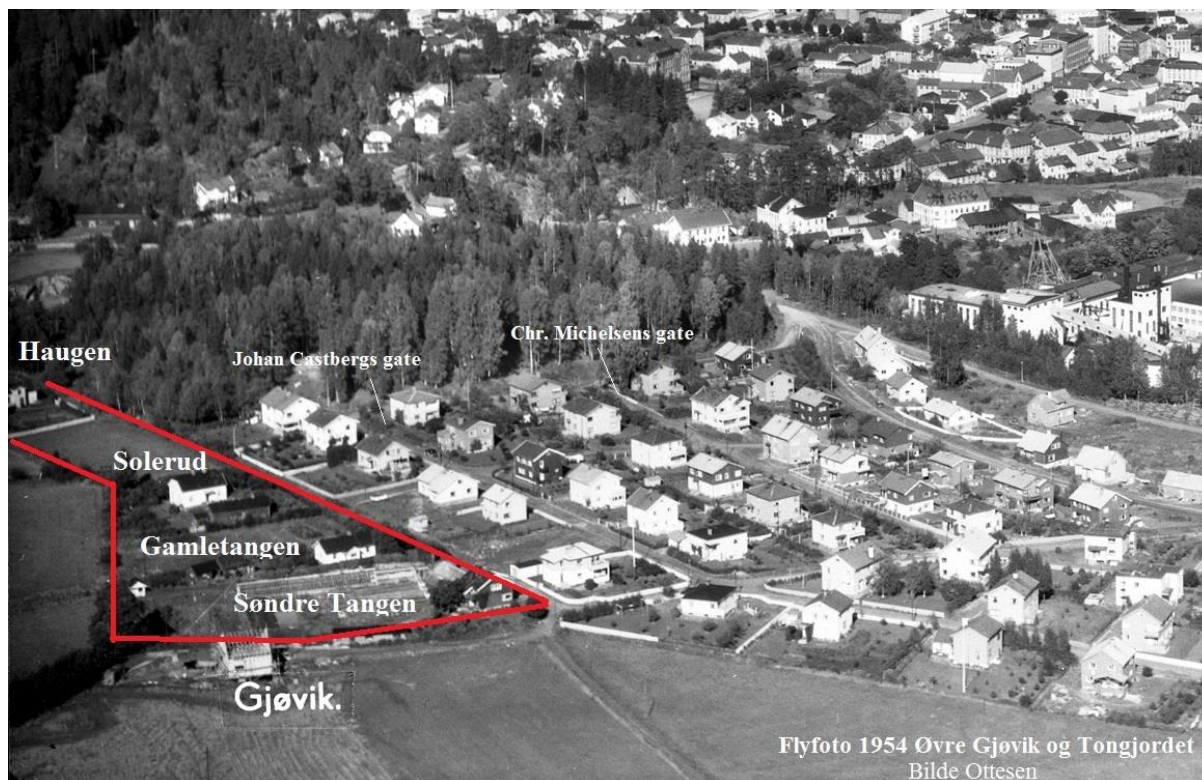

Husene og familier på den gamle husmannsplassen Tangen

Den eneste husmannsplassen på Nedre Gjøvik

Nedre Gjøvik hadde sannsynligvis fra gammelt én husmannsplass, Gjøviktangen. I 1665 var Olle Andersen den eneste som ble nevnt som husmann, og var da 80 år. I 1801 var Anders Gulbrandsen, f. 1755, husmann med jord. Gjøvik Nedre, Tangen, hadde i 1865 to husmenn, begge med jord.

Kua på Gamletangen. Solerud ses bak til høyre og Haugen skimtes i bakgrunnen til venstre. Bilde: Marit Evensen

Det var Ole Johannessen, f. 1823, med kone og seks barn og Nikolai Andersen, f. 1836, med kone og ett barn. Når begge var husmenn med jord, må dette bety at husmannsplassene den gang var det som i dag er Kallerudbakken 1, Gamletangen, og det som var Kallerudbakken 7, Haugen. Disse lå i hver sin ende av det avlange jordstykket. Det er ikke sannsynlig at Søndre Tangen, nåværende Alf Mjøensveg 2B kan ha vært en egen husmannsplass.

Våningshuset på Gamletangen. Huset står der fortsatt. Bilde: Marit Evensen

Kallerudbakken 1 – Gamletangen - Gjøviktangen

Gamletangen var det opprinnelige husmannsbruket. I 1875 bodde husmann Ole Johnsen på plassen med familie. De hadde tatt inn en losjerende, Gustav Børresen, som var «spigerklypper». Husmannsvesenet gikk mot slutten, og i 1900 finner vi ingen her med slik status.

Alf Mjøensveg 2B – søndre Tangen

Hans M. Tangen fikk i 1899 forpaktningkontrakt på 2 mål jord av Gamletangen for årlig avgift på 10 kroner pr mål. Dette var det som senere ble Alf Mjøensveg 2B. I 1900 bodde Hans i Gamletangen med kona Rangdi. På det arealet han hadde forpaktet, satte han opp et hus som han leide ut. I 1900 bodde det to familier og en enslig person i huset. To av de voksne mennene var jernbanearbeidere og tydeligvis engasjert med bygging av Gjøvikbanen. Den tredje var gardsarbeider.

I 1910 bodde 11 personer i huset, og av disse var Martinus Tangen med familie. Huseieren Hans M. Tangen må ha flyttet dit med kona Rangdi. I tillegg rommet huset en vedhugger fra Hadeland, Per Olsen Lauli.

Baneformann Johs Fosheim kjøpte i 1925 huset av Hans M. Tangen. Han fikk problemer med økonomien og i 1932 ble eiendommen solgt til Sigmund Granvin. I 1937 fikk han grunnbokshjemmel, og 1938 ble tomta oppmålt til 2.836 m². Sigmund Granvin anla gartneri, og i 1946 foretok han en større ombygging av huset. I 1972 tok sønnen Svein Arne Granvin over.

Kallerudbakken 3 – Gamletangen – søndre Tangen

Anne Tangen, dagarbeiderske, bodde på denne adressen i 1910. Hun var enke med to sønner. Den ene, Ole Hansen Tangen, f. 1880, fikk i 1943 skjøte på 61/5 Tangen. Arealet var 3.250 m². Skjøtet gjaldt nok innløsning av festetomt, i det husene på eiendommen ble kjøpt i 1918.

«På Hans Tangens jorde 1930»: Jenny, f. 1917, Mathilde Hansen (bak), f. 1876, Janna, f. 1914 (bak), Valborg, f. 1920, Margit, f. 1904, Ole Hansen, f. 1880 og Hans M. Tangen, f. 1845. De to guttene til høyre er ukjente. Sønnene Harald, Aksel og Olaf i Hansen-familien var voksne og hadde flyttet ut.
Bilde: Marit Evensen

Ole giftet seg med Mathilde Røislien, f. 1876 fra Minne i Eidsvoll. De fikk barna Harald, f. 1902, Margit, f. 1904, Aksel, f. 1907, Olaf, f. 1909, Janna, f. 1914, Jenny, f. 1917 og Valborg, f. 1920. I 1910 var de bosatt i Skattum-villaen i Skolegata 14, nåværende Skolegata 12. Mathilde var syerske og Ole former ved jernstøperi.

Ole Hansen ga eiendommen til sine døtre Margit, Janna, Jenny og Valborg. Janna døde i 1957. Jenny fikk utskilt tomt av eiendommen og bygde seg hus der. Margit og Valborg ble sittende igjen med resten av eiendommen.

40 års tjeneste for samme familie

I går ble medaljen for lang og tro tjeneste fra «Det Kgl. Selskap for Norges Vel» tildelt Valborg Hansen. Denne utmerkelsen fikk hun for lang og tro tjeneste hos familien Schonhowd på Gjøvik. I nær 40 år fra 1948 til 1987 var hun denne familiens trofaste og omsorgsfulle hushjelp. I følge familien Schonhowds stilte hun opp til alle døgnets tider og var i alle år uunnværlig for familien som i løpet av disse årene ble rammet av både sykdom og tap av familiemedlemmer.

– Ava (les Valborg) var alltid til stede for oss og stilte opp, sa Christin Schonhovd Staff under tilstelningen på Grand Hotell på Gjøvik i går. Til stede var det familiemedlemmer fra fjern og nær for å ære Valborg Hansen. Til stede var også Gjøviks egen ordfører Tore Hagebakken som forøvrig sto for overrekkelsen av medaljen. Som en ekstra påskjønnelse fra «Det

TROFAST: I går fikk Valborg Hansen i Gjøvik overrakt Norges Vels medalje av Gjøviks egen ordfører Tore Hagebakken for lang og tro tjeneste.

Kgl. Selskap for Norges Vel» fikk Valborg Hansen også et nydelig halskjede i gull. Dette er en påskjønnelse som blir gitt til kvinner som har gjort seg særlig fortjent ved lang virksomhet i samme familie.

Valborg Hansen ble i 1997 hedret for sin langvarige arbeidsinnsats for familien Schonhowd.

Albert Christensen var mjøsfisker og laget utstyret selv.

Jenny giftet seg med Jens Pettersen, og de fikk tomt mellom Gamletangen og Solerud. Margit og Valborg giftet seg aldri og ble boende i Gamletangen så lenge de levde. Margit arbeidet i sommerbarnehagen i Berghus-skogen. Da Tongjordet barnehage startet midt på 1960-tallet fikk hun jobb som barnehagetante der. Valborg arbeidet hele sitt voksne liv som hushjelp for familier i Gjøvik.

Solerud

I 1865 var Mathias Christoffersen angitt å være møller og bosatt i Qvartal 120 (Gjøvik Gård) med familie. Niels Hansen hadde bygd mølle og møllerstue rett etter kjøpet av Nedre Gjøvik i 1861. I samme huset bodde også ugifte Petter Olsen fra Fåberg, som var møllermester. Mathias Christoffersen finnes igjen i 1875 som møller og husmann, denne gang bosatt på Gjøviktangen.

Mathias Kristoffersen fikk i 1896 kontrakt på leie av 1,5 da av gamle Tangen, dvs. Solerud. I 1900 var Mathias ansatt på Mustad og bodde i «Buskerud». I 1896 hadde han nok sluttet som møller, og statusen som husmann var opphørt. Han ble dermed eier av huset på festet tomt

og leide 1,5 mål. Huset ble leid av sønnen Kasper Mathisen, som i 1900 bodde der med kone og sønn. Mathias bodde i «Buskerud» til han døde i 1910.

Les mer om Albert Christensen på <http://www.prestegardslaaven.no/wp-content/uploads/2019/03/Oldefars-Gj%C3%B8vik.pdf>

Kasper Mathisen var «maskinist på Mustad Fiskekrogfabrik». Plassene ble i 1900 benevnt Gamletangen og Gjøviktangen. I 1910 het plassene Tangen søndre og Tangen nordre.

Bilde fra Widerøe 1961. 1. Kallerud (står fortsatt), 2. Tangen søndre (står fortsatt), 3. Gamletangen (står fortsatt), Solerud (revet, bygget nytt i 1978)

Mathias Kristoffersen solgte Solerud, en gang etter 1896, til Anders Svendsen. Han solgte videre til Albert Christensen i 1912. I 1910 bodde Anders Svendsen og kona Karen på stedet med 5 barn.

Albert Christensen, f. 1853, var tredreier og bodde i Storgata 5 i Gjøvik med sin familie. Etter hvert flyttet

Albert Christensen (1855-1935) i 1930 med sønnen Harald

de voksne barna ut. I 1910 bodde Albert og kona Beate med tre voksne barn i Haugli ved V. Totenveg. Sønnen Peder hadde kjøpt dette huset i 1908. I 1912 flyttet de til Solerud, hvor Albert bygget på huset og satte opp et uthus med dreierverksted. Datteren Anna hadde arbeid på Mustad, men døde allerede i 1913, 30 år gammel. Helga, f. 1893, og Harald, f. 1895, ble boende i Solerud med foreldrene. Beate døde i 1932 mens Albert levde til 1935. Harald tok da over huset. Han hadde ingen barn, og da han døde i 1965, var det søsteren Helga som tok over. Helga levde til 1969, og slektninger av henne tok da over Solerud. Helga Christensen var ugift og hadde hele sitt arbeidsliv hos Mustad. Hun kunne

Anna Christensen (1883-1913) Helga Christensen 1893-1969) Harald Christensen (1895-1965)
Disse var barna til Beate og Albert Christensen som flyttet med til Solerud.

i 1958 sammen med hele 20 andre Mustad-ansatte motta Kongens fortjenestmedalje for lang og tro tjeneste. Harald giftet seg heller aldri. Han arbeidet som regnskapsfører for et advokatfirma og drev en auksjonsforretning og brukthandel i Storgata.

Kallerudbakken 7 - Haugen – Kronberg – Kronborg

Denne eiendommen var, som de øvrige, en leietomt under Gjøviktangen på Nedre Gjøviks grunn. Den lå helt i nordenden av den smale jordstripen som utgjorde Tangen, og brukeren hadde ett mål jord til rådighet. Senere skulle hele arealet bort til Solerud, ca. 4 da, bli en del av Haugen. Det er ukjent når huset ble bygd, men det hadde flere navn. I 1900 bodde slakteren Johan Eriksen med sin familie på stedet som da kaltes Kronberg. I forbindelse med et skadesløshetsbrev som Johan utstedte, hadde han etternavnet Hommelstad. Huset ble således i en annen sammenheng kalt Hommelstadstuen. I 1907 ble det kjøpt av Ingvald Brændbakken, som flyttet dit med kona Berit og åtte barn. Ingvald arbeidet i Hunton, og i 1900 bodde familien i leiegården «Hunton». Etter flyttingen var han maskinarbeider på Mustad. Da Harald, som den yngste i flokken, var født i 1918,

hadde Berit født 13 barn. Ni av disse nådde voksen alder. Tvillingene Ivar og Bernt, født i 1896, døde begge før de var ett år gamle.

Bilde fra Widerøe 1967. 1.Haugen, 2. Huset i Kallerudbakken 7, som familien Ingvaldsen bygde etter å ha mistet Haugen, 3. Solerud, 4. Kallerudbakken 3, som Jenny og Jens Pettersen bygde, 5. Gamletangen, 6. Tangen søndre

Haugen 17. mai 1907. Bilde: Liv Ragnhild Skjeggstad

I 1910 ble stedet kalt Kronborg. Harald Ingvaldsen tok over i 1943 etter moren Berit. I nyere tid har eiendommen hatt navnet Haugen som i realiteten var et lite bruk på ca. 4 da. Astrid og Harald Ingvaldsen drev dette som et gartneri og produserte grønnsaker, poteter, frukt og bær i stor stil. Det som kundene selv ikke

Harald Ingvaldsen, Kallerudbakken 7, Gjøvik, fyller 75 år i dag, lørdag 16. oktober.

Harald er født og oppvokst i Vardal. Han var yngst av en søskenflokk på 12.

Han måtte som mange andre, tidlig ut i arbeid. Hans første sommerjobb var hos Oppland Skogselskap.

- Jeg kan huske at jeg fikk 40 øre timen den gang, kan Harald fortelle. 17 år gammel begynte han som gårdsarbeider på Gjøvik Gård. Hos generalkrigskommisær Mjøen arbeidet han i fem år. Harald husker godt fra den tida. To mann på rommet, i drengestua, var plassen de fikk. Hver morgen fikk de utlevert arbeidslapper av Mjøen. Hver enkelt fikk utlevert sine arbeidsoppgaver for dagen.

- Vi hadde et fint kameratskap, sier Harald.

Han var innom trevarefabrikken på Gjøvik Bruk en liten periode, men mesteparten av sitt yrkesaktive liv, har Harald arbeidet ved Hunton. Der hadde han allsidige arbeidsoppgaver. Først som skiftarbeider i en fem-seks år, deretter som gartner. Han sluttet ved Hunton i 1984.

For sitt sammenhengende medlemskap i fagbevegelsen i 45 år, er Harald blitt utnevnt som æresmedlem i Fellesforbundet.

I 1946 giftet han seg med Astrid. De har tre barn, to gutter og en jente. Med årene er det også blitt tre barnebarn og ett oldebarn.

Harald er en eventyrlysten mann, og i noen år reiste han rundt som kremmer i fritida.

- Noe hadde jeg selv, noe kjøpte jeg, kan han fortelle. Han fikk gjerne mat som betaling, da han var på gjennomreise i Valdres og Sogn. Han drev også med salg av frukt og grønnsaker i noen år. Med sin Opel 37 Adam, med sine tre usynkroniserte gir, reiste han rundt til både kjente folk og ukjente med varene sine.

Vi gratulerer så mye med 75-årsdagen.

Oppland Arbeiderblad 16.10.1993

Harald Ingvaldsen i potetåkeren med Liv Ragnhild som ballast på radrenseren. Bilde: Liv Ragnhild Skjegstad

hentet, ble til å begynne med distribuert med sykkel. Senere ble det trehjuls motorsykkel og til sist en liten varebil.

I oktober 1961 ble det kjent at Gjøvik var valgt som sted for en teknisk skole i innlandet. Kommunen kom raskt på banen og foreslo at den skulle ligge i Berghusskogen, som var kommunal eiendom. Selv om tomta var stor, så man for seg at det ville være nødvendig med større arealer på sikt. Den eneste måten å klare dette på ville være å utvide vestover, på garden Kalleruds grunn. Dette lå den gang i Vardal kommune, men rådmann Harald Jansen erklærte at nødvendig framtidig tomt ikke skulle være noe problem så lenge han satt i sin stilling.

Berghusskogen var avgrenset mot sør av Berghusvegen. Det ville vært naturlig om hele dette arealet hadde blitt disponert til den nye skolen. Imidlertid fikk to private kjøpere i februar 1962 overta de to fineste tomtene på

Tongjordet, inntil Berghus-vegen, med et samlet areal på 2,7 da. Eieren av Haugen på sin side, ble bedt om å avstå tomt til framtidig utvidelse av skolen. Dette motsatte han seg sterkt. Argumentene om forskjellsbehandling ble ikke hørt, og etter ekspropriasjon ble halv-parten av Haugen avstått i 1964. Familien bygde nytt hus på den gjenværende tomte og fortsatte sin hageglade virksomhet, om enn på et sterkt redusert areal.

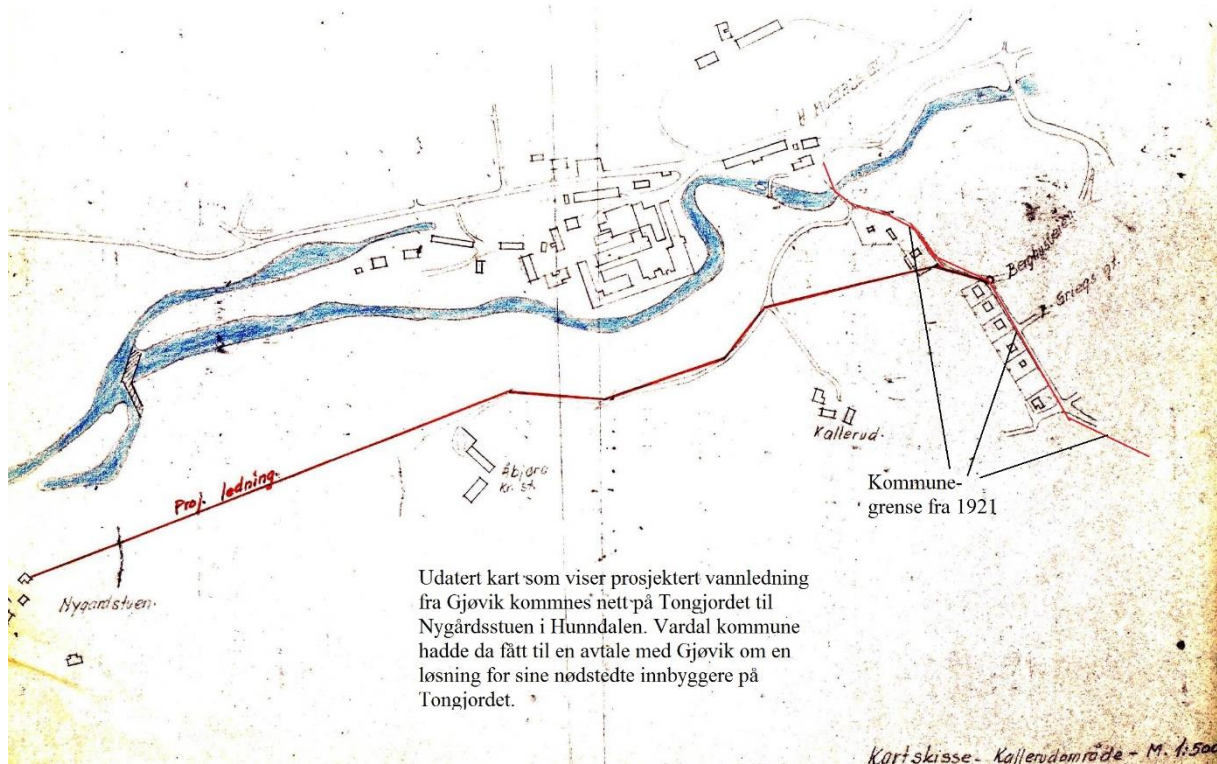

Astrid Ingvaldsen i 1951 med svigermor Berit Ingvaldsen (til høyre), datteren Liv Ragnhild (til venstre). Sønnen Knut godt nedpakket i vogna. Bilde: Liv Ragnhild Skjegstad

Fire huseiere på Kallerudbakken ber om tilknytning til Gjøviks vannledning

Øverst på Tongjordet, på Kallerudbakken, ligger det fire hus like innenfor grensen på Vardals side. De fire huseierne har i lengere tid søkt om å få tilknytning til Gjøviks hovedvannledning som går langs Johan Castbergs gate, d. v. s. praktisk talt utenfor veggen til de fire husene — det er 7 meter til det som ligger lengst unna. Hittil har det ikke lyktes å oppnå vann. Vardal har den

De fire huseierne i Kallerudbakken, Johan Granvin, Ole Hansen, Harald Christensen og Harald Ingvaldsen var i den merkelige situasjon at eiendommene deres var en naturlig del av Tongjordet, men de lå i en annen kommune. De hadde derfor ikke tilgang på vann fra kommunalt nett, og avisen Samhold gikk i 1959 i forbønn for dem.

Udatert kart som viser prosjektert vannledning fra Gjøvik kommunes nett på Tongjordet til Nygårdsstuen i Hunndalen. Vardal kommune hadde da fått til en avtale med Gjøvik om en løsning for sine nødstedte innbyggere på Tongjordet.

Husmannsplassen Gjøviktangen

Kilder:

Digitalarkivet:

Nasjonalt bibliotek:

Folketellinger og kirkebøker

Norske aviser

Muntlige kilder:

Marit Evensen

Liv Ragnhild Skjegstad